

سیر موسیقی آماتور در افغانستان

مقدمه: برای نخستین بار رادیو در سال ۱۳۰۷ در زمان امان اله شاه تاسیس شد. ولی هنر مندان آن حرفوی و از خرابات بودند. مردم آهنگها را شنیده پیش خود زمزمه کرده با موسیقی آشنا می گردیدند. تا آنکه میرمن پروین، میرمن آزاده، ضیا قاریزاده (کبوتر)، عبدالله ریحان، گل احمد شیفته، جلیل زلاند، امین آشفته، غلام نبی آزاده، پران نات غنیمت، رحیم ساربان، حسین ارمان، پیکان (داکتر زبیر ابوی)، حیدر رنگین، ابراهیم نسیم، کریم زیارکش، عیسی خمار، حفیظ الله خیال و کریم شوقی از میان مردم وارد رادیو افغانستان شدند.

اگر چه در سال ۱۳۳۳ (۱۹۵۴م) آرکستر سازهای غربی رادیو کابل به ابتکار استاد فقیر محمد ننگیالی، استاد سلیم سرمست، غلام سخی صمیم، محمد علی، جمعه خان و رحیم ناله، زیر عنوان آرکستر شماره دوم تشکیل گردیده بود ولی خواننده و بعضی نوازنده و آواز خوان مسن از خانواده های عادی کم سویه و یا غریب بودند که مورد دلچسپی جوانان کابل قرار نگرفته بودند.

ایجاد گروه آماتوران برای نخستین بار

رادیو افغانستان غرض بهتر شدن موسیقی یکتعداد جوان را غرض فرا گرفتن موسیقی به خارج روانه نمودند. این جوانان با سبک موسیقی غربی آشنا شده، خواستن این سبک را در افغانستان پیاده نمایند و موسیقی مست را برای جوانان ایجاد نمایند

اولین گروه موسیقی آماتور در سالهای ۱۹۶۳ و ۱۹۶۴ در افغانستان تاسیس شد. مفکوره ایجاد این گروه از ظاهر هویدا و عزیز آشنا از هنرمندان مشهور افغانستان بود.

رحیم جهانی، مسحور جمال، ضیا سراج، شیر شرار، از هنرمندانی بودند که بعداً به اولین گروه آماتور پیوستند.

آقا محمد کارگر، احمد شاکر، چترام سانی، سید حبیب علوی، کبیر هویدا و یونس موسیق یار از دیگر اعضای این گروه بودند. چترام پانزده ساله کوچک ترین عضو و عزیز آشنا ۲۳ ساله بزرگترین عضو این گروه بود.

بدین ترتیب در مکاتب لیسه ها و پوهنتون کابل به بزرگداشت روز معلم، جشن آزادی و یا ... کنسرتها دایر می گردید یکتعداد از جوانان آواز خوان به رادیو معرفی می گردید. از جمله احمدظاهر، احمد ولی، احمد مرید رحیم مهریار سلما ناشناس و غیره میباشد.

آغاز کار این گروه، همزمان با قدمهایی که احمد ظاهر فرزند نخست وزیر آن زمان در عرصه موسیقی برداشته بود. با آواز خوانی احمد ظاهر و سایر آماتوران انقلاب موسیقی در کشور رونما گردیده دروازه دنیای موسیقی را به روی بسیاری از جوانان باز کرد و پس از آن گروههای آماتور بعدی چون گروه ستاره و چهار برادران، پیام، کیهان، شاین، خورشید و باران و غیره تاسیس شدند. به دلیل استقبال گرم مردم از این گروه، اوقات طلایی رادیو افغانستان یعنی (هشت و نیم تا نه و نیم شب) پس از اخبار پشتو و فارسی به این گروه اختصاص داده شده بود تا تمام هموطنان از نشر آن مستفید گردند. اولین گروه موسیقی آماتور، در دو سال آغاز کارش به شهرت بسیاری دست یافت

و علاقمندان خود را در بین جوانان افغانستان یافت. این گروه در رادیو افغانستان تحت نظارت استاد زلاند فعالیت می نمود. زیرا موسیقی آماتور روشی تازه بود و و لازم بود که این گروه زیر نظر استاد بزرگی در عرصه موسیقی کار کند. با تاسیس کلپهای عروسی، نایت گلیپها، محافل خصوصی و رسمی گروه های موسیقی رونق خوبی دریافت. در سالهای انقلاب موسیقی سیر عادی خود را طی مینمود. تنها گروه که زحمات زیاد را متقبل می شد گروه باران و سازمان جوانان تحت نظر فرید رستگار بود. بقیه گروه ها از وطن هجرت نمودند. پس از سال ۲۰۰۲ موسیقی پیشرفت زیاد نمود در مقابل میدها زیاد گردیده ساحه نشر تمام دنیا را فرا گرفت. به هزاران از جوانان مصروف درس و یا نواختن و آواز خوانی موسیقی شدند.

1_ گروه بیتلها (چهار برادران)

در نیمه دوم دهه ۴۰ ه.ش از درون نهادهای آموزشی مختلف، شماری گروه های مستقل موسیقی آماتور ایجاد شدند. در اول ۴ ستاره ها و بعداً چهار برادران ایجاد گردید در آن زمان همه جا نام گروه هایی چون «چهار برادران و ستاره ها» بر سر زبان ها بود. این دو گروه به رقابت همدیگر برآمدند هر دو مجهز به آلات موسیقی برقی بودند. گروه چهار برادران در سال ۱۳۴۸ شمسی در شهر کابل بنیان گذاشته شد.

گروه «چهار برادران» که به ابتکار برادران راستا (بصیر راستا، فرهاد راستا، همایون راستا و فرید راستا) بود. هنر این گروه متأثر از شیوه کار بیتل های انگلستان بود. هر دو گروه به وسیله جوانانی تحصیل کرده و غرب دیده از خانواده های سطح بالا تشکیل شده بود. گروه چهار برادران که گویا با الهام از مشهورترین گروه های موسیقی پاپ آن زمان غرب یعنی «بیتلز» ایجاد شده بود، که تاکنون نیز از آن گروه در کنار «چهار برادران» از کلمه بیتلها هم یاد می کنند.

2 گروه ستاره‌ها

«گروه ستاره‌ها اما در سال ۱۹۶۸ تشکیل شد. گروهی متشکل از ۵ نوازنده که همه آلات موسیقی غربی می‌نواختند و بیشتر آهنگ‌های مد روز جهان را به زبان انگلیسی در شماری از کلوب‌های شبانه آن زمان کابل بصورت برقی، بیس گیتار، درامز، فلوت و اورگن بازی و اجرا می‌کردند.» ستاره‌ها یکی از گروه‌های موسیقی پاپ که آهنگ‌های غربی را با اجرای اکورد و هارمونی مطابق به معیارهای موسیقی غرب اجرا می‌نمودند. اعضای این گروه متشکل از پنج نفر و از قرار ذیل بود:

۱. جمال معصومی: پیانونواز و آوازخوان

۲. هاشم بها: گیتارنواز، ارگن‌نواز و آوازخوان

۳. احمدشاه: نوازنده باس گیتار

۴. محمد اقبال: درام‌نواز

گروه ستاره‌ها نخستین برنامه هنری‌شان را در دیسکوی (ام او ام) واقع در شهر نو کابل آغاز کرد. در این دوران رفت و آمد خارجی‌ها و گردشگران در افغانستان بسیار زیاد بود و اکثر خارجی‌ها در جاده‌های شهر نو کابل دیده می‌شدند چون بیشتر مغازه‌های آنتیک فروشی، کلوب‌ها و رستوران‌های مدرن در شهر نو موقعیت داشت. برنامه‌های هنری گروه ستاره‌ها معمولاً پنج شب در هفته در یکی از کلوب‌های شهر کابل اجرا می‌شد.

3 گروه شاین

یکی دیگر از گروه‌های موسیقی که شب‌های کابل را رنگین کرده بود گروه شاین بود که در مورد «وحید قاسمی» هنرمند مطرح کشور با وجودی که بسیار جوان بوده؛ در رأس آن بوده قرار داشت. این گروه نیمه دولتی بود بدین لحاظ پیشرفت هم داشت.

وحید قاسمی در سال ۱۳۵۶ ه.ش، با تشکیل گروه موسیقی به نام (شاین) که با همکاری دوستانی به نامهای «عبدالله قاسمی»، «قاسم قاسمی» در کابل صورت گرفت، کار را با اجرای موسیقی (پاپ) و به کار بردن آلات موسیقی غربی و رعایت استاندارد موسیقی غرب آغاز کرد که از همان طریق آهنگ‌های وطنی و خارجی و نیز آهنگ‌هایی که از ساخته‌های ایشان بود تقدیم کرد.

چنانکه در مدت یکسال سلسله‌ای از این کنسرت‌ها در پوهنزی ها، سینما پارک، سینما زینب، سفارتخانه‌های مقیم کابل، کلوب پامیر در هتل انترکانتیننتال، کلوب‌های شبانه گلدن لوتس، مارکوپولو، «ستاف» ماکسیم کلب شهر غلغله سازمان ملل متحد در کابل و برخی از محافل خصوصی و عمومی دیگر در معرض اجرا قرار گرفت.

زمانی که گروه شاین فعالیت هنری داشت، بعد از یکی دو سال فعالیت شان، از سوی دولت تصمیم گرفته شد تا یک گروه از جوانان ۲۴ نفری با پیروی از گروه شاین فعالیت هنری داشته باشند.

زیرا جوانان وطن ما نیاز و علاقه به موسیقی پاپ داشتند که این موسیقی در سراسر دنیا رواج داشت تفاوت گروه شاین با چهار برادران و «ستاره‌ها» این بود که آنها فقط در محافل فعالیت داشتند ولی گروه شاین را با دستاوردهای جدید از طریق امواج رادیو و تلویزیون همه می‌شنیدند و می‌شناختند یعنی گروه‌های قبلی تولید آثار هنری نداشتند و جوانان تحت تأثیر موسیقی «گروه شاین» قرار گرفته بودند و موسیقی پاپ آهسته آهسته مد روز شده بود.

4 - گروه پیام

«گروه پیام یکی دیگر از گروه‌هایی بود که به کمک مالی «نورالله کریم زاده» و تحت رهبری استاد «عظیم جان» تاسیس شد. بعدها این گروه به دلیل مشکلات مالی منحل شد و اعضای گروه نیز از یکدیگر جدا شدند و به جاهای دیگر دنیا مهاجرت کردند.

5. گروه کیهان

گروه پیام که ابتدا توسط «عظیم عارف» (عارف کیهان)، «عمر انوریار» و ۲ تن دیگر تشکیل شد و سپس به ۲ گروه کیهان و پیام مجزا شد و در پی آن گروه‌های دیگری نیز پدید آمدند؛ ولی متأسفانه رشد کاباره‌ها و کلوب‌های شبانه شهر کابل در سال‌های پایانی نظام سلطنتی، شیوه کار این گروه‌ها را بصورت کاباره ساخت و به بیراهه کشاند. بیشتر این دسته‌ها که با هدف کسب درآمد مالی به میان آمده بودند به غیر از تکرار آهنگ‌های غربی، تقلید از هنرمندان کاباره‌های ایران و بازخوانی آهنگ فیلم‌های هندی نتوانستند کار دیگری انجام دهند. علت‌های زیاد است که گروه که درآمد داشتن در جستجو رشد و ابتکار نبودند.

منابع که این مقاله نوشته شده و یا بعضی حصص کاپی شده

۱. موسیقی افغانستان در یک نگاه نوشته زینب رحیمی تاریخ: ۰۹:۳۴ - ۱۳۹۶/۱۰/۰۶ در ویب‌سایت خبرگزاری فارس

(<http://af.farsnews.com/culture/news/13951118001163>)

۲. سبک‌های موسیقی در افغانستان نوشته حبیب عثمان در ویب‌سایت هفته چاپ کانادا

<http://hafteh.ca/canada/1870/general/articles/culture/%D8%B3%D8%A8%DA%A9%E2%80%8C%D9%87%D8%A7%DB%8C-%D9%85%D9%88%D8%B3%DB%8C%D9%82%DB%8C-%D8%AF%D8%B1-%D8%A7%D9%81%D8%BA%D8%A7%D9%86%D8%B3%D8%AA%D8%A7%D9%86/>

۳. سفر از خرابات به پاپ در میب‌ساید بی بی سی

http://www.bbcpersian.com/persian/afghanistan/2013/04/130327_k04_afgmusic_pop_zainab

۴. افغان‌ها در حسرت هنرمندانی که دیگر نمی‌خوانند در ویب‌سایت دوچ ویله

<https://www.dw.com/fa-af/%D8%A7%D9%81%D8%BA%D8%A7%D9%86%D9%87%D8%A7-%D8%AF%D8%B1-%D8%AD%D8%B3%D8%B1%D8%AA-%D9%87%D9%86%D8%B1%D9%85%D9%86%D8%AF%D8%A7%D9%86%DB%8C-%DA%A9%D9%87-%D8%AF%DB%8C%DA%AF%D8%B1-%D9%86%D9%85%DB%8C%D8%AE%D9%88%D8%A7%D9%86%D9%86%D8%AF/a-17443698>

۵. چگونگی موسیقی در افغانستان نوشته کریم پوپل در سایت مشعل

<http://mashal.org/media/%DA%86%DA%AF%D9%88%D9%86%DA%AF%DB%8C-%D9%85%D9%88%D8%B3%DB%8C%D9%82%DB%8C-%D8%AF%D8%B1-%D8%A7%D9%81%D8%BA%D8%A7%D9%86%D8%B3%D8%AA%D8%A7%D9%86.pdf>